DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

9. marts 2006 *

I sag C-65/04,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 141 EA, anlagt den 13. februar 2004,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved L. Ström van Lier og J. Grunwald, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved C. Jackson og C. Gibbs, som befuldmægtigede, bistået af D. Wyatt, QC, og barrister S. Tromans, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

støttet af:

Den Franske Republik ved R. Abraham, G. de Bergues, E. Puisais og C. Jurgensen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

intervenient,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne N. Colneric, J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer), K. Lenaerts og E. Levits,

generaladvokat: L.A. Geelhoed
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. oktober 2005,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 1. december 2005,

afsagt følgende

Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i stævningen nedlagt påstand om, at det fastslås, at Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, stk. 3, i Rådets direktiv 89/618/Euratom af 27. november 1989 om oplysning af befolkningen om, hvorledes den skal forholde sig, samt om sundhedsmæssige foranstaltninger, i tilfælde af strålingsfare (EFT L 357, s. 31, herefter »direktivet«), idet det ikke forudgående har underrettet den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare, om den lokale beredskabsplan på Gibraltar.

Retsforskrifter

2 Artikel 30 EA og 31 EA bestemmer, at der i Det Europæiske Fællesskab indføres grundlæggende normer til beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, som er forbundet med ioniserende stråling.

3 Direktivet, der blev vedtaget på grundlag af Euratom-traktatens artikel 31, tilsigter i henhold til sin artikel 1 på fællesskabsplan »at opstille fælles mål for foranstaltninger og procedurer til oplysning af befolkningen med henblik på at øge den praktiske sundhedsbeskyttelse i tilfælde af strålingsfare«.

4 Direktivets artikel 5 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare, holdes underrettet om, hvordan den i givet fald skal forholde sig, samt om eventuelle sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af strålingsfare.

[...]

3. Oplysningerne skal meddeles den i stk. 1 nævnte befolkning, uden at den først skal anmode herom.

[...]«

Den administrative procedure

5 I løbet af 2000 modtog Kommissionen flere klager vedrørende reparationer på Det Forenede Kongeriges flådes atomdrevne ubåd »Tireless«, der siden maj måned samme år havde pågået i Gibraltars havn, som følge af et uheld, hvor ubådens atomreaktor var blevet beskadiget.

6 Ved skrivelse af 10. oktober 2000 anmodede Kommissionen Det Forenede Kongerige om at meddele den, hvilken information der var blevet givet befolkningen om de sundhedsmæssige foranstaltninger, som befolkningen ville være omfattet af i tilfælde af strålingsfare, samt om hvordan befolkningen i givet fald skulle forholde sig.

7 I deres svar af 14. november 2000 anførte Det Forenede Kongeriges myndigheder, at Euratom-traktaten ikke finder anvendelse på kerneenergi til militære formål. De oplyste dog, at der findes en beredskabsplan for Gibraltar, kaldet Gibraltar Public Safety Scheme (herefter »Gibpubsafe«), som man kan konsultere på Gibraltars offentlige bibliotek.

8 Da Kommissionen ikke fandt, at Gibpubsafe var i overensstemmelse med direktivet, sendte Kommissionen den 21. marts 2002 en åbningsskrivelse til Det Forenede Kongerige. Heri anførte Kommissionen bl.a., at hvad angår måden, som den befolkning, der kan blive berørt i tilfælde af strålingsfare, modtager forudgående underretning på, kan det ikke anses for at være en tilstrækkelig gennemførelse af direktivet, at Gibpubsafe blot stilles til rådighed på et offentligt bibliotek.

9 Det Forenede Kongeriges myndigheder besvarede åbningsskrivelsen ved skrivelse af 17. maj 2002. I skrivelsen redegjorde nævnte myndigheder blot for grundene til, at ikke de fandt, at aktiviteter forbundet med atomdrevne motorer til militær anvendelse falder ind under Fællesskabets opgaver i henhold til Euratom-traktaten.

10 I den begrundede udtalelse, som blev sendt til Det Forenede Kongerige den 23. oktober 2002, anførte Kommissionen bl.a., at Euratom-traktatens afsnit II, kapitel 3, også omfatter ioniserende stråling fra militære aktiviteter, samt opfordrede

denne medlemsstats myndigheder til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme den begrundede udtalelse inden for en frist på to måneder fra dennes modtagelse.

11 Da de pågældende myndigheder i deres svar af 20. december 2002 fastholdt deres opfattelse, har Kommissionen besluttet at anlægge denne sag.

Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

12 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 16. juni 2004 fik Den Franske Republik tilladelse til at intervenere til støtte for Det Forenede Kongeriges påstande.

13 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Det fastslås, at Det Forenede Kongerige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 5, stk. 3, idet det ikke forudgående har underrettet den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare, om den lokale beredskabsplan på Gibraltar, og

— Det Forenede Kongerige tilpligtes at betale sagens omkostninger.

14 Det Forenede Kongerige og Den Franske Republik har nedlagt påstand om, at sagsøgte frifindes, og at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Om søgsmålet

15 Det fremgår af sagen, som den er forelagt for Domstolen, at Kommissionen, efter at Det Forenede Kongeriges flådes atomdrevne ubåd »Tireless« i maj måned 2000 var blevet bragt på land med henblik på reparation i Gibraltar havn, anmodede Det Forenede Kongeriges regering om i overensstemmelse med direktivets artikel 5, stk. 3, at meddele Kommissionen, hvilken information der var blevet givet befolkningen om de sundhedsmæssige foranstaltninger, som ville finde anvendelse i tilfælde af strålingsfare.

16 Spørgsmålet om, hvorvidt anvendelse af kerneenergi til militære formål er omfattet af Euratom-traktatens anvendelsesområde, er allerede blevet afgjort af Domstolen i dom af 12. april 2005, sag C-61/03 (Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. I, s. 2477).

17 I denne dom fastslog Domstolen først, at flere bestemmelser i Euratom-traktaten tillægger Kommissionen betydelige beføjelser, der gør det muligt for den aktivt at intervenere ved retlig regulering eller ved tilkendegivelser med individuelle afgørelser, på forskellige aktivitetsområder, der vedrører anvendelse af kerneenergi i Fællesskabet. Som eksempel nævnte Domstolen bestemmelserne i traktatens afsnit II, kapitel 3, vedrørende sundhedsbeskyttelse, navnlig artikel 34 EA, 35 EA og 37 EA,

samt bestemmelserne i afsnit II, kapitel 1, vedrørende udvikling af forskningen, idet Domstolen anførte, at det ikke fremgår af disse bestemmelsers ordlyd, om de således regulerede områder udelukkende er af civil karakter (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 35).

18 Herefter bemærkede Domstolen, at anvendelsen af sådanne bestemmelser på militære anlæg, forskningsprogrammer og andre militære aktiviteter kan være til hinder for varetagelsen af væsentlige interesser i medlemsstaternes nationale forsvar (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 36).

19 På grundlag af disse betragtninger fastslog Domstolen, at henset til, at Euratom-traktaten ikke indeholder nogen undtagelse, der fastsætter de nærmere retningslinjer for, hvornår medlemsstaterne kan påberåbe sig og beskytte disse væsentlige interesser, omfattes aktiviteter henhørende under det militære område ikke af traktatens anvendelsesområde (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 36).

20 Kommissionen har medgivet, at den foreliggende sag rejser det samme juridiske spørgsmål som den sag, der gav anledning til dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige.

21 Under retsmødet har Kommissionen imidlertid præciseret, at den information vedrørende de sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af strålingsfare, som medlemsstaterne i henhold til direktivets artikel 5 har pligt til at stille til rådighed for deres befolkning, henhører under området for civilbeskyttelse og ikke under det

militære område. Det er således ikke til skade for disse staters militære interesser, at direktivet finder anvendelse.

22 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

23 I det foreliggende tilfælde er det nemlig ubestridt, at kerneenergiens kilde er af militærmæssig oprindelse.

24 Hvis det i denne situation anerkendes, at forpligtelsen i direktivets artikel 5 ikke desto mindre gælder for medlemsstaterne, ville det svare til at give Euratom-traktatens bestemmelser om sundhedsbeskyttelse, navnlig artikel 31 EA, som er direktivets retsgrundlag, et anvendelsesområde, der er forskelligt fra de andre traktatbestemmelsers anvendelsesområde.

25 Spørgsmålet om, hvorvidt Euratom-traktatens bestemmelser finder anvendelse på aktiviteter henhørende under det militære område, afhænger af karakteren og rækkevidden af de forpligtelser, som bestemmelserne pålægger medlemsstaterne. Herefter må det i hvert enkelt tilfælde vurderes, hvilken skade gennemførelsen af disse forpligtelser kan udøve på væsentlige interesser vedrørende disse staters nationale forsvar.

26 Som generaladvokaten med rette har anført i punkt 31 i forslaget til afgørelse, er denne opfattelse blevet afvist af Domstolen i dommen i sagen Kommissionen mod

Det Forenede Kongerige. Det fremgår således meget klart af denne dom, at anvendelse af kerneenergi til militære formål falder uden for anvendelsesområdet for samtlige af Euratom-traktatens bestemmelser og ikke blot for nogle af disse bestemmelser.

27 Da anvendelsesområdet for bestemmelser i den afledte ret ikke kan række ud over anvendelsesområdet for deres retsgrundlag, uden at det fører til ugyldighed, indebærer den omstændighed, at artikel 31 EA ikke finder anvendelse på militære aktiviteter, nødvendigvis, at direktivet ikke finder anvendelse på sådanne aktiviteter.

28 Det skal dog bemærkes, at dette resultat ikke på nogen måde ændrer den altafgørende rolle, som må tillægges formålet om beskyttelse af befolkningernes sundhed og miljøet mod de farer, der er forbundet med anvendelsen af kerneenergi, herunder til militære formål. For så vidt som Euratom-traktaten ikke tillægger Fællesskabet et egnet middel til at forfølge dette formål, kan det ikke udelukkes, at nødvendige foranstaltninger kan træffes i henhold til andre relevante bestemmelser i EF-traktaten (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 44).

29 Under disse omstændigheder må det fastslås, at direktivets artikel 5, stk. 3, ikke indeholder en forpligtelse for Det Forenede Kongerige til at underrette den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare i forbindelse med reparation af en atomdreven ubåd, om de sundhedsmæssige foranstaltninger, som finder anvendelse.

30 Det Forenede Kongerige bør derfor frifindes.

Sagens omkostninger

31 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Det Forenede Kongerige har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Kommissionen har tabt sagen, bør det pålægges Kommissionen at betale sagens omkostninger. I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 4, første afsnit, bærer de medlemsstater, der har interveneret i sagen, deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Første Afdeling):

1) Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland frifindes.

2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler sagens omkostninger.

3) Den Franske Republik bærer sine egne omkostninger.

Underskrifter